

Saue vald

Siseauditi

aruanne

Ametiautode ja kütusekaartide kasutus,
isikliku sõiduauto kasutamise kompenseerimine

Oktoober 2023

KPMG Baltics OÜ
Narva mnt 5
Tallinn 10117
Estonia

Telephone +372 6 268 700
Fax +372 6 268 777
Internet www.kpmg.ee

Harry Pajundi
Saue Vallavolikogu
Kütise 8
76505 Saue linn

12. oktoober 2023

Lugupeetud härra Pajundi

Vastavalt 19.05.2022 allkirjastatud töövõtulepingule viis KPMG Baltics OÜ (edaspidi KPMG) perioodil juuli – september 2023 Saue vallas läbi siseauditi ametiautode ja kütusekaartide kasutuse ning isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimise kohta.

Auditi käigus tehtud tähelepanekute ja soovitude kohta on Saue vallale esitatud käesolev lõpparuanne.

Lõpparuandes sisalduv informatsioon on auditis osalenud töötajate poolt kooskõlastatud.

Materjalide avalikustamine kolmandatele osapooltele on reguleeritud vastavalt Saue valla ja KPMG vahel sõlmitud lepingule. KPMG poolt Kliendile käesoleva lepingulise suhtega seoses edastatud mistahes teave, arvamused või muu Teenuste osutamise tulem on mõeldud ainult Kliendi poolt kasutamiseks. Klient nõustub, et kui ta teeb ülalviidatud teabe, arvamused või muu teenuste osutamise tulemi kättesaadavaks kolmandale isikule, teavitab Klient seda kolmandat isikut kirjalikult asjaolust, et KPMG poolt saadud mistahes teave, arvamused või muu teenuste osutamise tulem on mõeldud ainult Kliendi jaoks ning põhineb spetsiifilistel faktidel ja asjaoludel ning KPMG ja Kliendi vahelisel lepingulisel suhtel, ning selle sihtotstarbeline kasutus ei näe ette sellele tuginemist mistahes kolmandate isikute poolt.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/
Karen Einre, CIA
Siseaudiitor

/allkirjastatud digitaalselt/
Kärt Blumberg, CFE
Siseaudiitor

/allkirjastatud digitaalselt/
Kristel Künnap
Siseaudiitor

/allkirjastatud digitaalselt/
Hanno Lindpere
Nõustamisteenuste juht
KPMG Baltics OÜ

Sisukord

1	Koondarvamus	3
2	Auditi eesmärk ja tegevused	5
3	Tähelepanekud	7
3.1	Ametiautode ja kütusekaartide kasutuse üldine korraldus	7
3.2	Ametiautode ja kütusekaartide kasutuse selgus, läbipaistvus ja mõistlikkus	9
3.3	Ametiautode ja kütusekaartide-kasutuse intensiivsuse põhjendatus	11
3.4	Isikliku sõiduauto kasutuse selgus, läbipaistvus ja põhjendatus	12
4.	Auditi meetodika	15

1 Koondarvamus

Auditi tulemusena jõudsimme järeldusele, et ametiautode ja kütusekaartide kasutuse ning isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimise protsesside korraldus on Saue vallas **parandamist vajav**.¹

Positiivsena toome välja, et Saue Vallavalitsuses on koostatud ja olulises osas rakendatud ametiautode kasutamist ja isikliku sõiduauto kasutamise kompenseerimist reguleerivad sise-eeskirjad. Saue Vallavalitsusel ja Saue Vallavarahaldusel on olemas ülevaade ametiautodest ning nendega seotud kütusekaartidest (sh allasutuste kasutuses olevatest) ning auditi läbiviimise ajal olid kõik ametiautod nõuetekohaselt registreeritud Transpordiameti registris ainult töösõitjate tegemiseks. Pistelisel kontrollil kütusekaardi väärkasutusi ei tuvastatud. Samuti ei tuvastatud isikliku sõiduauto kasutamise eest hüvitiste maksmist üle asutusesiselt määratud piirmäärade.

Läbiviidud siseauditi tulemusena tegime alljärgnevad tähelepanekud ja soovitused, mis aitavad meie hinnangul ametiautode ja kütusekaartide kasutuse ning isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimise korraldust Saue vallas veelgi parandada.

Auditi käigus ei teinud me **väga olulisi** tähelepanekuid.

Auditi käigus tegime **kolm olulist** tähelepanekut.

1. Auditiperioodil puudus kuues vaadeldud Saue Vallavalitsuse hallatavas asutuses detailne sisemine kirjalik regulatsioon ametiautode ja kütusekaartide kasutamise kohta. Saue Vallavalitsuse ja Saue Vallavarahalduse vastavasisulistest kordades ei ole detailselt kirjeldatud, kuidas kontrollitakse sõidupäevikuid (sisuliselt) ja kuidas toimub järelevalve selle üle, et ametisõidukeid ei kasutataks erasõitjateks. Kui ametiautode (sh kütusekaartide kasutus) ei ole kirjalikult reguleeritud, suureneb oht, et ametiautode kasutusega seotud maksurisk ei ole piisavalt hästi hallatud ja avaliku vara kasutamise õiguspärasus tagatud.
2. Ametiautode sõidupäevikud olid mõnedel juhtudel täidetud viisil, mis ei võimalda hinnata sõidupäevikus esitatud andmete õiguspärasust (nt mõningatel juhtudel ei märgita sõidupäevikusse kasutajat, sõidu eesmärki, kõiki sihtkohti), sõidupäevikuid täidetakse või esitatakse raamatupidajale viitajaga. Näiteks ühel juhul ilmselg muuhulgas, et ametiautot kasutatakse ja kulusid tehakse ka õhtuti ja nädalavahetusel, autot pargitakse kasutaja kodus ning intervjuudest tulenes, kasutaja ei osanud teha selget vahet sellel, millal võib muutuda töösõit isiklikuks sõiduks. Märkime, et auditi käigus ei tuvastatud auto väärkasutust, kuid juhime tähelepanu, et avaliku vara kasutamine tuleb dokumenteerida sellisel viisil, et oleks võimalik veenduda vara kasutamise õiguspärasuses. Kui ametiautode kasutamise ning sõidupäeviku täitmise ja edastamisega seotud reeglid ja nende vajalikkus ei ole kõigile seotud isikutele üheselt selged, siis võib see põhjustada ametiautode väärkasutust või asutuse jaoks selge ja läbipaistva ülevaate puudumist ametiauto tegeliku kasutuse üle. Maksusoodustuse saamiseks peab asutus tagama ametiautode kasutamise üksnes töösõitjateks ja olema suuteline vajadusel maksuhaldurile tõendama seda, et sõidukit ei ole kasutatud isiklikeks sõitjateks ning puudulik dokumenteerimine võib seda raskendada. Sõidupäevikus kasutaja, marsruudi ja sõidu eesmärgi

¹ Kasutatud skaala on ära toodud auditi osas 4.

kajastamata jätmine raskendab ka kontrolli teostamist selle üle, kas tegemist on töö- või erasõiduga.

3. Mitmetel juhtudel sisaldavad isiklike sõiduautode sõidupäevikud ebatäpseid marsruudiandmeid ja sõidueesmärke ning need on mitmel juhul esitatud maksimaalses hüvitatavas summas. Samas ilmnes juhtumeid, kus rakendatud ei ole praktikat, mille järgi on asjakohane sõiduks eelistada ametiautot. Kui ei rakendata põhimõtet, et isiklikule sõiduautole tuleb eelistada ametiautot, on oht, et avalikke vahendeid ei kasutata otstarbekalt ja kuluefektiivselt.

Tehtud oluliste tähelepanekute osas:

1. Soovitame kirjalikult reguleerida ametiautode (sh kütusekaartide) kasutus ametiautot kasutavates hallatavates asutustes või juhul, kui kirjaliku korra kehtestamist ei peeta vajalikuks (nt ühe ametiautoga asutuses), siis korraldada valla poolt suuniste andmine allasutuste juhtidele selle kohta, kuidas tagada ametiauto kasutusega seotud rollide selgus ja maandada maksuriski.
2. Soovitame kordades reguleerida, mis on sõidupäeviku kinnitaja roll ning üldprintsiipidena seda, kes, kuidas ja vähemalt millise regulaarsusega teostab sõidupäevikute õigsuse kontrolli, sh vältides võimalusel isiku poolt rollikonflikti (nt kinnitaja kasutab ka ise antud sõidukit). Samuti soovitame kaaluda seda, kas kajastada sõidu eesmärki sõidupäevikus, et tagada andmete koondamine ühte kohta ja soodustada kontrolli.
3. Soovitame läbi mõelda meetmed, kuidas tagada nii Saue Vallavalitsuses kui ka hallatavates asutustes kõigi ametiautosid kasutavate isikute teadlikkus ametiauto kasutamise ning sõidupäevikute täitmise ja tähtaegse esitamise reeglitest. Soovitame rakendada praktikas kontrolli sõidukite kasutamise põhjendatuse üle.
4. Soovitame kaaluda ametisõidukitele GPS-jälgimissüsteemi paigaldamist selleks, et ennetada ametiautode võimalikke väärkasutusi ja tõhustada kontrolli sõitude üle.
5. Soovitame kommunikeerida asutuse juhtidele ja töötajatele võimalusel ametiauto eelistamise vajalikkust isiklike sõiduautode kasutamise ees, et kasutada avalikku vara otstarbekalt ja kuluefektiivselt, ning välja töötada kontrollimehhanismid, et tagada antud põhimõttest kinni pidamist.

Auditi käigus ei teinud me **väheolulisi** tähelepanekuid ja soovitusi.

Täname auditeeritavat auditi läbiviimise ajal osutatud kaasabi, vastutulelikkuse ja koostöö eest.

2 Auditi eesmärk ja tegevused

AUDITI EESMÄRK	Anda hinnang, kas Saue Vallavalitsuse ja selle allasutuste omanduses olevate ametiautode ja kütusekaartide kasutamise kord on asjakohane, kas autode ja kaartide kasutamise intensiivsus on põhjendatud ning kas maksuvaba piirmäära ületav isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimine on põhjendatud.
Auditi läbiviimise aeg	Juuli – september 2023
Auditi läbiviijad:	KPMG Baltics OÜ - Kärt Blumberg (CFE), Kristel Künnap
Auditi ulatus:	Saue Vallavalitsuse ja selle allasutuste ametiautode ja kütusekaartide kasutus 2023. a esimesel poolaastal. Kontrolli viidi läbi valimipõhiselt.

Auditi käigus otsiti vastust järgmistele küsimustele:

1. Kas Saue valla ja selle allasutuste omanduses olevate sõiduautode ja kütusekaartide kasutamine on reguleeritud selgelt ja läbipaistvalt?
2. Kas Saue valla ja selle allasutuste omanduses olevate sõiduautode ja kütusekaartide kasutamine toimub kooskõlas kehtestatud regulatsioonidega ning on korraldatud valla huvidest lähtuvalt mõistlikult, selgelt ja läbipaistvalt?
3. Kas Saue valla ja selle allasutuste omanduses olevate sõiduautode ja kütusekaartide kasutamise intensiivsus on põhjendatud?
4. Kas Saue vallas ja selle asutustustes toimuv maksuvaba piirmäära ületav isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimine on selge, läbipaistev ja põhjendatud?
5. Kas sisekontrollisüsteem ametiautode ja kütusekaartide, samuti isikliku sõiduauto kasutuse kompenseerimise kohta toimib ning on korraldatud tõhusalt?

Auditi peamised etapid olid järgmised:

- tutvuti valdkondasid reguleerivate Saue Vallavalitsuse ja allasutuste sisekordade, käskkirjade ja muude dokumentidega
- tutvuti ametiautode ja kütusekaartide nimekirja ning kütusekaartide arvetega
- tutvuti ametiautode sõidupäevikute ja nende edastamise andmetega auditi perioodi kohta
- tutvuti väljavõtetega isikliku sõiduauto kasutamise kompenseerimise kohta ja sõidupäevikutega
- viidi läbi intervjuud vallavalitsuse ja hallatavate asutuste töötajatega ning koguti teavet e-kirja teel
- hinnati ametiautode ja kütusekaartide kasutust, samuti isikliku sõiduauto hüvitamise kompensatsiooni kasutust Saue Vallavalitsuses ja allasutustes
- hinnati Saue vallas ametiautode, kütusekaartide ning isikliku sõiduauto kasutamise kompenseerimisega seotud järelevalvesüsteemi toimimist.

Auditi tulemustena väljatoodud tähelepanekute prioriteetide määramisel on kasutatud järgnevat skaalat:

Riskide prioriseerimise skaala	
Väga oluline	Need riskid on suure ilmnenise tõenäosusega ja olulise negatiivse mõjuga organisatsiooni tegevusele ning finantstulemustele. Riskide maandamisega tuleks tegeleda võimalikult kiiresti.
Oluline	Need riskid võivad muutuda oluliseks, kui neile ei pöörata lähemas tulevikus tähelepanu ja sarnased eksimused hakkavad korduma. Riskide maandamisega tuleks tegeleda lähitulevikus.

Riskide prioriseerimise skaala

Väheoluline

Nende riskide realiseerumine on ebatõenäoline, kuid antud tähelepanekus väljatoodud riskide maandamise korral võib organisatsioon luua võimalusi protsessi efektiivistamiseks ja töö kvaliteedi parandamiseks.

Auditi meeskond on teostanud auditi toimingud asjatundlikult ja nõutava ametialase hoolsusega. Auditi tulemusena on antud auditeeritud objekti kohta arvamus, võttes arvesse võimalikku auditi riski, et isegi suhteliselt olulised ebatäpsused võivad jääda avastamata. Kui meile esitati eksitavat või vale informatsiooni või meile oleks saanud teatavaks täiendav informatsioon, siis oleks meie auditi tähelepanekud võinud olla teised.

Auditi aruande kasutajad hindavad audiitorite poolt esitatud tähelepanekutes sisalduvat informatsiooni ning teevad audiitorite töö põhjal ise oma otsused.

3 Tähelepanekud

3.1 Ametiautode ja kütusekaartide kasutuse üldine korraldus

Saue Vallavalitsuses ja kokku kuues hallatavas asutuses (edaspidi ka „allasutus“) on kasutusel 21 ametiautot, sh üheksa ametiautot on kasutusel vallavalitsuses ning kaksteist ametiautot jagunevad hallatavate asutuste peale. Iga ametiautoga on seotud üks või mitu kütusekaarti (s.o võivad olla erinevate tanklate kaardid).

Auditeeritaval perioodil, s.o 01.01.2023-30.06.2023 oli ametisõidukite ja kütusekaartide kasutus kirjalikult reguleeritud Saue Vallavalitsuses dokumendiga „Ametiautode kasutamise kord“, mis kohaldub üksnes selle asutuse töötajatele ja ametnikele (s.o ei kohaldu hallatavatele asutustele ega nende juhtidele).

Muuhulgas reguleeritakse korraga ametiautode üle arvestuse pidamist ja nende kasutusse andmist, kasutamise üldist korraldust (sh sõidupäeviku täitmist, kütusekaardi kasutust, hoolsuskohustust), ühiskasutuse korda (sh broneerimist, piirkondliku vastutaja määramist, sõidupäeviku kinnitamist ja esitamist) ning püsivasse kasutusse andmist. Samuti on korras sätestatud ametiauto kasutaja hoolsusnõuded (kasutusvalmidus, tehniline seisukord, liiklus- ja viisakusreeglitest kinnipidamine) ja vastutus seoses ametiautoga (trahvid, kahju hüvitamine süülise vastutuse puhul).

Alates 28.07.2023 kehtib ka Saue Vallavarahalduses „Ametiautode kasutamise kord“, mis kohaldub selle hallatava asutuse töötajatele ning on analoogne vallavalitsuses kehtiva korraga. Korras reguleeritakse asutuse enda ametiautoga tehtavaid sõite ja teiste hallatavate asutuste ametiautodega tehtavaid sõite (nt hooldustööde tegemiseks). Enne korra vastuvõtmist oli asutuse ainukese ametiauto kasutus osaliselt reguleeritud isiku ametijuhendis (sh aruandluse ja kütusekaardi sihipärase kasutamise kohustus), kelle ainukasutusse oli sõiduk antud. Lisaks plaanitakse ametiautode kasutamise kord kehtestada Turba koolis.

Tabel 1. Ametiautod Saue Vallavalitsuses ja allasutustes ning kirjaliku sisemise regulatsiooni olemasolu:

Asutuse nimetus	Ametiautode arv	Kirjalik regulatsioon
Saue Vallavalitsus	9	JAH
Saue Vallavarahaldus	1	JAH (alates 28.07.2023)
Saue Sotsiaalkeskus	6	EI (on sõidupäeviku täitmise juhend)
Haiba Lastekodu	2	EI
Nissi, Turba ja Ääsmäe koolid	Igas koolis 1	EI

Tähelepanek 1 Ametiautode kasutamise regulatsioon ja kontrollid

Ametiautode (sh kütusekaartide) kasutuse reguleerimine sisedokumentidega aitab tagada selgust ja läbipaistvust.

Perioodil 01.01.2023-30.06.2023 puudus kõigis kuues Saue Vallavalitsuse hallatavas asutustes sisemine kirjalik regulatsioon (nt sisekord) ametiautode ja kütusekaartide kasutamise kohta ning ametiautode kasutamine auditeeritaval perioodil toimus väljakujunenud praktika alusel. Enne Saue Vallavarahalduse poolt ametiautode kasutamise korra kehtestamist reguleeriti ainukese ametiauto kasutamist töötaja ametijuhendis, kelle ainukasutusse oli sõiduk antud, kuid regulatsioon oli osaline (nt ei olnud kirjeldatud nõuded sõidupäevikule ja selle kinnitamisele).

Olemasolevates Saue Vallavalitsuse ja Saue Vallavarahalduse ametiautode kasutamise kordades ei ole kirjeldatud, kes kontrollib sõidupäevikuid ja kuidas toimub järelevalve selle üle, et ametisõidukeid ei kasutataks erasõitudeks (eriti arvestades, et kord ei näe sõnaselgelt ette kohustust kajastada sõidupäevikus sõidu eesmärki, vaid seda tuleb kajastada Outlooki kalendris, mis võib muuta kontrolli teostamise keerukamaks, sest Outlooki kalendrit on sageli võimalik tagantjärele muuta). Nimetatud kordades on reguleeritud, et sõidupäevikud tuleb kinnitada ametiautole määratud piirkondliku vastutaja või asutuse juhataja poolt (ühiskasutus) või töötaja vahetu juhi poolt (ainukasutus), kes edastab päeviku rahandusosakonnale. Samas ei tule kordadest selgelt välja sõidupäevikute kinnitajate roll sõidupäevikuid kinnitades. Intervjuudest selgus, et ametiautode kasutajate arvates kontrollib või peaks kontrollima sõidupäevikute kinnitaja päevikukandeid ka sisuliselt, kuid Saue Vallavarahalduse juhataja sõnul on kinnitaja roll üksnes korraldada päeviku tähtaegset edastamist raamatupidamisse. Samuti selgus intervjuudest, et raamatupidaja sisulist kontrolli ametiautode sõidupäevikute üle ei teosta.

Ühtlasi selgus vallavalitsuse ja allasutuste selgituste ja valimipõhise kontrolli põhjal, et mõnel juhul oli sõidupäeviku kinnitaja (so juhtivtöötaja) sama isik, kes ka ise konkreetset ühiskasutuses olevat ametiautot kasutab või peab seda eelistama töösõitude tegemisel (s.o kui isikule makstakse ka hüvitist isikliku sõiduauto kasutamise eest).

Järeldus:

Kui ametiautode (sh kütusekaartide kasutus) ei ole kirjalikult reguleeritud, suureneb oht, et ametiautode kasutusega seotud maksurisk ei ole piisavalt hästi hallatud ja avaliku vara kasutamise õiguspärasus tagatud.

Soovitus 1:

Soovitame kirjalikult reguleerida ametiautode (sh kütusekaartide) kasutus ametiautot kasutavates hallatavates asutustes või juhul, kui kirjaliku korra kehtestamist ei peeta vajalikuks (nt ühe ametiautoga asutuses), siis korraldada valla poolt suuniste andmine allasutuste juhtidele selle kohta, kuidas tagada ametiauto kasutusega seotud rollide selgus ja maandada maksuriski.

Soovitus 2:

Soovitame kordades reguleerida, mis on sõidupäeviku kinnitaja roll ning üldprintsipidena seda, kes, kuidas ja vähemalt millise regulaarsusega teostab sõidupäevikute õigsuse kontrolli, sh vältides võimalusel isiku poolt rollikonflikti (nt kinnitaja kasutab ka ise antud sõidukit). Samuti soovitame kaaluda seda, kas kajastada sõidu eesmärki sõidupäevikus, et tagada andmete koondamine ühte kohta ja soodustada kontrolli.

Auditeeritava kommentaar:

Kaalume vajadust kehtestada ametiautode kasutamise korda, mis kohalduks nii Saue Vallavalitsusele, kui ka hallatavatele asutustele. Võtame arvesse ettepanekut täpsustada kinnitaja rolli. Küll aga ei saa nõustuda, et kirjeldame korras tehtavat kontrollimehhanismi täpsemalt (kuidas ja millise regulaarsusega teostab sõidupäevikute õigsuse kontrolli). Igal kinnitajal on omad kontrollimeetmed ja nende efektiivsuse tagab ennekõike see, et kontrollitavad neid meetmeid ei tea.

Positiivsena märgime, et Saue Vallavalitsusel ja Saue Vallavarahaldusel on olemas ülevaade ametiautodest ning nendega seotud kütusekaartidest (sh allasutuste kasutuses olevatest) ning auditi läbiviimise ajal olid kõik ametiautod nõuetekohaselt registreeritud Transpordiameti registris ainult töösõitude tegemiseks.

3.2 Ametiautode ja kütusekaartide kasutuse selgus, läbipaistvus ja mõistlikkus

Saue Vallavalitsus

Ametiautode (sh kütusekaartide) kasutamise kord oli auditi perioodi seisuga kirjalikult reguleeritud üksnes Saue Vallavalitsuses. Korra alusel tohib kasutada ametiautosid vaid töö- ja ametisõitude tegemiseks. Kuivõrd GPS-seade autodes puudub, tuleb korra järgi pidada sõidupäevikut.

Auditi käigus kontrolliti nelja Saue Vallavalitsuse ametiauto andmeid (sh sõidupäevikute täitmist ja esitamist).

Vastavalt korrale olid vallavanema käskkirjaga määratud kõigile ühiskasutuses olevatele ametiautodele piirkondlikud vastutajad ning parkimise ja võtmete asukohad. Ainukasutuse korral sisaldus ametiauto kasutamisega seonduv töötaja ametijuhendis. Neljast ametiautost kolme puhul asusid sõidupäevikud (paber kandjal) ametiautos ja sisaldasid andmeid (kasutaja nimi, trajektoor, läbisõidumõõdiku näit) vastavalt korrale ja lisaks reeglina ka sõidu eesmärgi. Kõiki valimis olnud Saue Vallavalitsuse ametiautosid pargiti asutuste juures.

Hallatavad asutused

Ametiautode ja kütusekaartide kasutamine toimus auditi läbiviimise perioodil viies **hallatavas asutuses** väljakujunenud praktika alusel, mida ei ole kordade või juhenditega reguleeritud ning Saue Vallavarahalduses ametijuhendi alusel, milles toodud regulatsioon oli osaline. See tähendab, et kuna kirjalik regulatsioon puudus või oli ebapiisav, siis ei olnud auditi käigus võimalik kontrollida autode ja kütusekaartide kasutuse vastavust kordadele. Saadud selgituste alusel on allasutustes ametiautode ja kütusekaartide kasutus praktikas korraldatud järgmiselt:

1. **Haiba lastekodu.** Asutuse kahte ametiautot kasutavad juhataja, bussijuht ja kasvatajad. Vastavalt asutuse kodukorrale tuleb sõiduki kasutamise soov kooskõlastada asutuse juhtkonna esindajaga. Asutuses on kasutusel kaks kütusekaarti, millest üks asub juhataja, teine bussijuhi käes. Sõidupäevikud kinnitab juhataja.
2. **Saue Sotsiaalkeskus.** Asutuse kuus ametiautot on töötajate ainukasutuses (va puhkuste ajal võivad kasutada asendajad), sh meile teadaolevalt vähemalt kahte sõidukit on lubatud parkida hooldustöötaja kodus. Ametiautode võtmed ja kütusekaardid asuvad reeglina töötajate käes, kelle ainukasutusse on sõiduk üle antud, muul juhul asuvad võtmed asutuse ruumides ja kütusekaardid sõidukites. Töösõidud kantakse Outlooki kalendrisse, sh Sotsiaalkeskuse perenaise poolt, kes korraldab transpordivajadust. Sõidupäevikud kinnitab asutuse juhataja. Alates 03.04.2023 kinnitas asutuse juhataja sõidupäeviku täitmise juhendi, mis on hea abivahend sõidupäeviku täitmiseks.
3. **Nissi põhikool.** Ametiautot kasutavad majandusjuhataja, vajadusel huvijuht ja kooli direktor. Sõiduki kasutus lepitakse kokku suuliselt ja teavitatakse majandusala juhatajat sõidu eesmärgist ja kaugusest. Auto võtmed on majandusjuhi halduses ja kütusekaarti kasutab ainult majandusjuhataja. Töövälisel ajal on ametiauto pargitud majanduslajuhataja kodus, lähtuvalt tema tööiseloomust. Sõidupäevikut täidab majanduslajuhataja ja kinnitab kooli direktor.
4. **Turba kool.** Ametiautot kasutab töötaja, kes töötab samaaegselt Saue Vallavarahalduses (haldab mh Turba kooli ruume) ja Turba koolis õpetajana (sh abistab laste transportimisel). Isik planeerib enda sõidud ja täidab sõidupäevikut, samuti on ta kütusekaardi ainukasutaja. Sõidukit pargitakse Turba kooli juures. Sõidupäeviku kinnitab Saue Vallavarahalduse juhataja.
5. **Ääsmäe kool.** Ametiautot kasutavad kooli direktor ja vajadusel teised töötajad. Sõiduki broneerimine töötajate poolt toimub peamiselt suuliselt, va õppesõitude puhul (eraldi korraldus). Direktori poolt

teostatavaid sõite ei broneerita eelnevalt. Ametiautot pargitakse kooli direktori kodus, samuti kasutab kütusekaarti ainult tema. Sõidupäevikut täidab direktor ning kinnitab Saue Vallavarahalduse juhataja.

6. **Saue Vallavarahaldus.** Auditeeritaval perioodil oli asutusel üks ametiauto, mis oli antud ühe töötaja ainukasutusse. Vastavalt tööülesannetele tegid Saue Vallavarahalduse töötajad Saue Vallavalitsuse ja hallatavate asutuste ametiautodega sõite teenindusse (hooldus, remont) ning vajadusel kasutasid vallavalitsuse sõidukeid töösõitudeks. Ametiautode kasutamisel lähtuti Saue Vallavalitsuse korrast kuni asutuse enda korra kehtestamiseni.

Tähelepanekud vallavalitsuse ja hallatavate asutuste osas

Tähelepanek 2 Ametiautode sõidupäevikutega seotud üldised tähelepanekud

Reeglite ja rollide selgus, ametiauto kasutamise eest vastutavate isikute määramine ning sõidupäevikute kvaliteet ja õigeaegne edastamine raamatupidamisele on mõned meetmed, mis aitavad asutusesiselt tagada ametisõidukite kasutamist üksnes töösõitudeks ja suurendada nende kasutamise seotud selgust ja läbipaistvust.

Valimipõhise kontrolli ning läbi viidud intervjuude põhjal selgus, et:

- Sõidupäevikutesse ei märgita mõnedel juhtudel sõiduki kasutajat, sõidu eesmärki ja/või kõiki sihtkohti (seeläbi tekivad ka erinevused sõidupäevikus oleva kilometraaži ja GoogleMapsi abil tuvastatavate andmete vahel).
- Kuigi vallavalitsuse reeglistik näeb ette sõidupäeviku pidamise paber kandjal, täidetakse ühes üksuses sõidupäevikut elektrooniliselt ega kasuta Outlookis hallatavat broneerimissüsteemi (sõidu eesmärki sai osaliselt tuvastada tööülesannete haldussüsteemist), seega ei ole rakendatav praktika täielikult kooskõlas vallavalitsuse reeglitega.
- Intervjuudest selgus, et elektrooniliste sõidupäevikute täitmine hallatavates asutustes toimub mõningatel juhtudel tagantjärele (nt kuu lõpus, tuginedes tehtud märkmetele), mis võib tekitada olukorra, kus andmetes võib esineda vigu või ebatäpsuseid.
- Kõigile allasutuste ametiauto kasutajatele ei olnud üheselt selge, millal võidakse töösõit lugeda erasõiduks (nt kui töösõidu käigus kalduda trajektoorist kõrvale isiklikel eesmärkidel).
- Sõidupäevikute edastamine raamatupidajale on toimunud mitmel juhul vähemalt nädalase hilinemisega, sealhulgas kolme ametiauto puhul mitme kuu eest korraga tagantjärele.

Näiteks ühel juhul (sõiduk 971KKG):

- Sõidupäevikutesse ei olnud märgitud ametiauto kasutajat, samuti ei olnud alati märgitud täpselt sõidu marsruuti ja eesmärki (sh lahknemused sõidupäeviku ja GoogleMaps andmete vahel). Sõidupäeviku ja kütusekaardi arvete analüüsimisel ilmnes, et ametiautot kasutatakse ja kulusid tehakse muuhulgas õhtustel aegadel ja nädalavahetustel. Sõidupäevik ei sisaldanud piisavat informatsiooni, et hinnata selle õiguspärasust. Intervjuudest selgus seejuures, et ametiautot pargitakse töövälisel ajal peamise kasutaja kodus. Intervjuu käigus saadud selgituste kohaselt ei osanud ametiauto peamine kasutaja teha selgelt vahet sellel, millal võib muutuda töösõit isiklikuks sõiduks. Märgime, et auditi käigus ei tuvastatud auto väärkasutust, kuid juhime tähelepanu, et avaliku vara kasutamine tuleb dokumenteerida sellisel viisil, et oleks võimalik veenduda vara kasutamise õiguspärasuses.

Järeldus:

Kui ametiautode kasutamise ning sõidupäeviku täitmise ja edastamisega seotud reeglid ja nende vajalikkus ei ole kõigile seotud isikutele üheselt selged, siis võib see põhjustada ametiautode väärkasutust ning asutuse jaoks selge ja läbipaistva ülevaate puudumist ametiauto tegeliku kasutuse üle.

Maksusoodustuse saamiseks peab asutus tagama ametiautode kasutamise üksnes töösõitudeks ja olema suuteline vajadusel maksuhaldurile tõendama seda, et sõidukit ei ole kasutatud isiklikeks sõitudeks ning puudulik dokumenteerimine võib seda raskendada.

Sõidupäevikus kasutaja, marsruudi ja sõidu eesmärgi kajastamata jätmine raskendab ka kontrolli teostamist selle üle, kas tegemist on töö- või erasõiduga.

Soovitus 3:

Soovitame läbi mõelda meetmed, kuidas tagada nii Saue Vallavalitsuses kui ka hallatavates asutustes kõigi ametiautode kasutavate isikute teadlikkus ametiauto kasutamise ning sõidupäevikute täitmise ja tähtaegse esitamise reeglitest. Soovitame rakendada praktikas kontrolli sõidukite kasutamise põhjendatuse üle.

Soovitus 4:

Soovitame kaaluda ametisõidukitele GPS-jälgimissüsteemi paigaldamist selleks, et ennetada ametiautode võimalikke väärkasutusi ja tõhustada kontrolli sõitude üle.

Auditeeritava kommentaar: Teostame sõiduki kasutajatele täiendava instrueerimise ja täiendame kordasid võimalusega pidada sõidupäevikut elektrooniliselt. GPS jälgimise rakendamine vajab täiendavat arutelu, kuna kaasnev kulu ja andmekaitse normatiividest tulenev kaasnev asjaajamine võib ületada võimaliku saadava kasu.

Mis puudutab ametiauto 977 KKG kasutust, siis selles osas selgitame, et lisaks tavalisele õppetööle toimuvad lastel võistlused ja olümpiaadid ka nädalavahetustel. Juhtub sedagi, et tuleb koolile kaupa minna ostma nädalavahetustel, sest vajalikud õppetarbed (kasvõi näiteks paber tasemetöö jaoks) on otsa saanud. Nendel kordadel on võimalik, et kütusekaarti kasutati ka laupäeviti ja tööülesanded võisid tekkida töövälisel ajal. Väljaspool kehtestatud tööaega olen ametiauto kasutanud ainult tööülesannete täitmiseks. Ametiauto garažeerimine kodus on põhjendatud sellega, et koolijuht on üheks vastutavaks isikuks koolis, kes peab reageerima tulekahjusignalisatsioonile ja elektrikatkestustele ööpäevaringselt. Teekonna valikul olen kasutanud Waze telefoni äppi, mis annab hoiatusi liiklusest, teetöödest, avariidest ja seda kõike reaalselt. Kahjuks ei ole võimalik Tallinnas alati jõuda sihtpunkti kõige lühemat teed, mida GoogleMaps näitab.

Valimipõhiselt välja küsitud kütusekaartide arvete alusel kontrollisime võimalikke väärkasutusi (nt olme kaupade ostmist). Positiivsena toome välja, et Saue Vallavalitsuse ja hallatavates asutustes on kütusekaarte kasutatud sihipäraselt ametiautoga seotud ostude tegemisel (nt klaasipuhastusvedelik jmt) ning väärkasutusi ei tuvastatud.

3.3 Ametiautode ja kütusekaartide kasutuse intensiivsuse põhjendus

Ametiautode kasutuse intensiivsust kontrollisime valimipõhiselt Saue Vallavalitsuse ja Saue Sotsiaalkeskuse näitel selliselt, et valimisse olid hõlmatud umbes pooled asutuse ametiautod.

Saue Vallavalitsuse puhul selgus, et valimis olnud ametiautod (4 tk) olid antud erinevatele üksustele ja paiknesid geograafiliselt erinevates kohtades. Tuvastasime, et kolm ametiauto neljast võisid olla auditeeritaval perioodil (2023 jaanuari, märtsi ja mai näitel) alakasutuses tulenevalt nende kuupõhisest kasutamiste arvust (kasutati 2-10 korda kuus). Intervjuu käigus saadud selgituste kohaselt on sõidukite võimalikku alakasutust märganud, mistõttu on üks ametiauto juba teise asukohta üle viidud ja teise puhul on lahendused kaalumisel, mistõttu me selle kohta tähelepanekut ei tee. Kolmas sõiduk on vallavalitsuse ühe üksuse püsivas kasutuses sõltuvalt nende tööülesannetest.

Intervjuust selgus, et Saue Vallavarahalduse juhataja kontrollib aeg-ajalt pisteliselt ametisõidukite tegelikku kasutust ja vajadusel korraldab ümber nende geograafilist paiknemist või isikuid, kelle kasutusse on sõiduk antud (nt kui mingi sõiduk on suure läbisõiduga ja teine väikesega, siis vahetatakse kasutajaid).

Saue Sotsiaalkeskuse puhul tuvastasime, et valimis olnud ametiautod (3 tk) on pidevas ja intensiivses kasutuses tulenevalt töötajate tööiseloolest, kelle kasutusse need on antud (so sõidud klientidega, klientide tellimisel jne).

Lisaks võrdlesime valimi alusel ametiautode kuupõhiseid läbisõite ja **kütusekaartide** kasutamise intensiivsust (neli sõidukit vallavalitsusest ja neli allasutustest). Võimalikke väärkasutusi me ei tuvastanud. Intervjuudest selgus, et kütusekaartide kasutamine on seotud kuludega, mille üle peetakse arvestust raamatupidamises. Lisaks kontrollib kütusekaartidega seotud arveid pisteliselt Saue Vallavarahalduse juhataja, kes jälgib nende alusel erinevate ametiautode kasutust ja kontrollib võimalikke väärkasutusi.

3.4 Isikliku sõiduauto kasutuse selgus, läbipaistvus ja põhjendus

Isikliku sõiduauto kasutamise kompenseerimine toimub Saue Vallavalitsuses ja hallatavates asutuses õigusaktide alusel (tulumaksuseadus, Vabariigi Valitsuse määrus²). Lisaks reguleerib Saue Vallavalitsuses antud valdkonda Saue vallavanema käskkiri „Töö- ja teenistusülesannete täitmisel tehtud sõidukikulude hüvitamise tingimused ja kord“, mida kohaldatakse Saue Vallavalitsuse teenistujatele ja hallatavate asutuste juhtidele (so ei kohaldata hallatavate asutuste töötajatele) ning mille alusel kehtib eeldus, et eelistada tuleb võimalusel töösõitude tegemisel asutuse ametiautot.

Käskkirja alusel hüvitatakse Saue Vallavalitsuses isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamisel arvestusliku läbisõidu alusel kuni 450 eurot kuus ja 0,4 eurot kilomeeter. Eraldiseisvalt määratakse käskkirjadega nimeliselt kindlaks konkreetse isikuga seotud piirmäärad ning kas hüvitamisele kuuluvad isikliku autodega tehtavad töösõidud või töö-kodu sõidud (sh põhjendus).

Kokku on Saue vallal 22 hallatavat asutust, mille juhtidel on õigus saada isikliku sõiduauto kasutamise eest hüvitist (kõik ei kasuta õigust hüvitisele). Maksuvaba piirmäär on 335 eurot ja 0,3 senti/km. Üle maksuvaba piirmäära (so kuni 450 eurot ja 0,4 senti/km) on õigus saada hüvitist piiratud arvul isikutele (mõned asutuste juhid, Saue Vallavalitsuse ja Saue Vallavarahalduse juhtivtöötajad ja teatud valdkondade töötajad, kellel on vaja teha palju töösõite). Hallatavates asutustes on valimis olnud asutuste näitel antud õigus isikliku sõiduauto hüvitisele paljudel juhtudel tööle-koju sõitudeks (nt haridusasutuste töötajatele), hüvitiste piirmäärad on kehtestatud sageli alla maksuvaba piirmäära.

Auditi käigus kontrollisime ca 30 Saue Vallavalitsuse või hallatava asutuse isiku näitel, kas raamatupidamise andmetest või alusdokumentidest (nt käskkirjad) ilmneb sellise isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsiooni maksmist, mis ületaks asutusesiseselt kehtestatud piirmäärasid. Kontrolli käigus me selliseid juhtumeid ei tuvastatud.

Perioodi 01.01.2023-30.06.2023 kohta esitatud isikliku sõiduauto kasutamise eest tasutud hüvitiste väljavõttest selgus, et üle maksuvaba piirmäära on hüvitisi välja makstud 13 isikule (kokku 64 korral, 27 210 euro väärtuses ilma maksukuluta), sh peamiselt Saue Vallavalitsuse ja Saue Vallavarahalduse juhid ja töötajad, üks koolidirektor. Intervjuudest selgus, et kontrolli alusdokumentide (s.o käskkirjad, auto

² VV määrus „Teenistus-, töö- või ametiülesannete täitmisel isikliku sõiduauto kasutamise kohta arvestuse pidamise ja hüvitise maksmise kord“, RT I, 26.08.2014, 11

tehnilised passid, sõidupäevikute periood, odomeetrinäitude ja kilometraaži kooskõla, sõitude tegemine Harjumaal) üle teostab raamatupidaja.

Tähelepanek 3 Isiklike sõiduautode päevikud ja kasutamise põhjendus

Sõidupäevikud

Kontrollisime valimipõhiselt (kokku 6 isikut) raamatupidamisse esitatud isikliku sõiduauto kasutamise päevikuid ja tuvastasime, et:

- mitmel juhul sisaldavad sõidupäevikute kilometraažid ümmargusi numbreid (nt 220, 100 km);
- mitmel juhul ei kattu sihtkohtade kilometraažid GoogleMaps andmetega (sh sihtkohad on nimetatud linna, asula vm haldusüksuse täpsusega, mis raskendab sisulise kontrolli teostamist);
- töösõitude eesmärgid on üldsõnalised (nt "Haiba-Turba-Riisipere-Haiba, Saue vallale kuuluva kinnisvara haldamine ja hooldamine");
- mitmetel juhtudel on sõidupäevikud täidetud selliselt, et hüvitatav summa oleks täpselt 450,00 eurot ning saadud selgituste järgi on tegemist juhtumitega, kus töösõite on tehtud üle limiidi, kuid limiite ületavaid sõite sõidupäevikusse ei lisata.

Ametiauto eelistamine

Kui asutuse kasutuses on ametiautod, siis on asjakohane eelistada töösõitude tegemisel ametiautot, isegi kui teenistujale või asutuse juhile on ette nähtud isikliku sõiduauto kompensatsioon (seda näeb ette ka vallavalitsuse regulatsioon). Veel olulisem on see juhul, kui isikliku sõiduauto kasutamist hüvitatakse üle maksuvaba piirmäära.

Arvestades ametiautode paiknemist geograafiliselt erinevates asukohtades, piiratud dokumentatsiooni sõidukite kasutajate ringi ning tööülesannete spetsiifika kohta, oli keeruline teha ulatuslikke järeldusi ametiautode eelistamise kohta, kuid märgime pistelise kontrolli alusel järgmist:

- Kahel juhul selgitati, et põhimõtet eelistada ametiautot ei rakendata juhul, kui ametiauto asub eemal (nt kuni kilomeetri kaugusel). Ühel juhul põhjendati isikliku sõiduki eelistamist sellega, et sageli kattuvad sõiduajad ametiauto kasutusajaga, kuid sõidupäevikute kontrollimisel selgus, et konkreetne ametiauto oli mitmel korral vaba, kui kasutati isiklikku sõidukit (nt 2023 märtsis oli ametisõiduk vaba 13 korral terve päeva).

Auditi käigus ei tuvastanud me kontrollimehhanisme, mis aitaksid tagada ametiauto eelistamist isikute poolt, kellel on õigus kasutada töösõitudeks ka isiklikku sõidukit ning saada selle eest kompensatsiooni.

Samas juhime tähelepanu, et Saue Vallavarahalduse juhataja arvestuste järgi on soodsam kompenseerida isikliku sõiduauto kasutamist kui pidada üleval ametiautot. Audiitorid mõnnavad, et see võib olla asjakohane juhul, kui tegemist oleks isikliku ametiautoga, kuid mitte tingimata juhul, kui mitmed töötajad võiksid jagada ametiauto kasutust.

Järeldus:

Kui ei rakendata põhimõtet, et isiklikule sõiduautole tuleb eelistada ametiautot, on oht, et avalikke vahendeid ei kasutata otstarbekalt ja kuluefektiivselt.

Soovitus 5:

Soovitame kommunikeerida asutuse juhtidele ja töötajatele võimalusel ametiauto eelistamise vajalikkust isiklike sõiduautode kasutamise ees, et kasutada avalikku vara otstarbekalt ja kuluefektiivselt, ning välja töötada kontrollimehhanismid, et tagada antud põhimõttest kinni pidamist.

Auditeeritava kommentaar: Teeme ametiautode kasutajatele täiendava informeerimise ametiauto eelistamisest. Majandusliku soodsuse analüüs on tehtud ja see näitab, et soodsam on maksta isikliku

sõiduauto kompensatsiooni, vastava info edastasime ka audiitorile. Samas ei saa tööandja eeldada, et töötaja kasutab tööks oma sõidukit ja seda näitab ka igapäevapraktika. Seetõttu on jätkuvalt vajalik kasutada kombineeritud varianti ameti- ja isiklike autode kasutamisest. Enamus vallavalitsuse ja – hallatavate sõidukite puhul on tegemist rendisõidukitega (kasutusrent). Lühirendisõidukitele ei saa kahjuks transpordikasutust ülesse ehitada, kuna see teenus on saadaval üksnes Laagri ja Saue piirkonnas, sõidukid on saadaval üldjuhul ainult enne tööpäeva algust ja lõppu ning piiratud ulatuses.

4. . Auditi metoodika

Siseauditi toimingute raames andsid meile informatsiooni (intervjuud või muu infovahetus):

1. Virko Kolks, Saue Vallavarahalduse juhataja
2. Indrek Eensaar, Saue Vallavalitsuse arendusosakonna juhataja
3. Kersti Kraag, Saue Vallavalitsuse raamatupidaja
4. Kelli Kaarmann, Saue Vallavalitsuse personalispetsialist
5. Raivo Piiritalo, Saue Sotsiaalkeskuse juhataja
6. Sirje Just, Haiba lastekodu juhataja
7. Jaanus Kallion, Ääsmäe kooli direktor
8. Annely Ajaots, Nissi kooli direktor
9. Veikko Kõrv, Turba kooli direktor
10. Heimar Tihane, Saue Vallavarahalduse ja Turba kooli töötaja
11. Elgi Sassi, Saue Sotsiaalkeskuse sotsiaaltöötaja

Auditi toimingute raames tutvusime järgmiste oluliste õigusaktide, sisekordade, juhendite ja dokumentidega:

1. Tulumaksuseadus
2. Saue Vallavalitsuse ametiautode kasutamise kord
3. Saue Vallavarahalduse ametiautode kasutamise kord
4. Saue vallavanema käskkiri „Töö- ja teenistusülesannete täitmisel tehtud sõidukikulude hüvitamise tingimused ja kord“
5. Asutusesisesed käskkirjad, millega kehtestati isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsioone (piirmäärad, nimeliselt)
6. Asutusesisesed käskkirjad ametiautodele piirkondlike vastutajate ja/või parkimise ja võtmete asukohtade määramise kohta
7. Haiba lastekodu kodukord
8. Saue Sotsiaalkeskuse sõidupäeviku täitmise juhend
9. Nissi Põhikooli töökorralduse reeglid

Auditi toimingute raames tutvusime järgmiste muude dokumentidega:

1. Sõidupäevikud ja nende edastamisega seotud andmed (sõidupäevikute failid, e-kirjad, dokumendihaldussüsteemi väljavõtted, jmt)
2. Nimekiri ametiautodest ja nendega seotud kütusekaartidest
3. Raamatupidamisprogrammi väljavõte isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsiooni maksmise kohta
4. Raamatupidamisprogrammi väljavõte kütusekaartide kulude kohta
5. Nimekiri üle maksuvaba piirmäära isikliku sõiduauto kasutamise kompensatsiooni saavate töötajate ametikohtadest
6. Ametisõidukite tehnilised passid ning üleandmise-vastuvõtmise aktid
7. Saue Vallavarahalduse töötaja ametijuhend (ametiauto ainukasutus)
8. Äriregistri päring Saue valla allasutuste kohta
9. Vastused muudele auditi käigus tehtud järelepärimistele
10. Saue Vallavarahalduse juhataja võrdlusandmed ametiauto ja isikliku sõiduauto kasutamise kohta.

Sisekontrollisüsteemi hinnang

Sisekontrollisüsteemi toimimise hindamiseks oleme kasutanud järgmist skaalat:

Tulemuslik (mõjus)	Hinnatud sisekontrollimeetmed on adekvaatsed, sobivad ja mõjusad, andmaks põhjendatud kindlustunde, et riskid on juhitud ning eesmärgid saavutatakse.
Parandamist vajav	Välja on toodud üksikud konkreetsed kontrollinõrkused. Üldiselt on aga hinnatud sisekontrollimeetmed adekvaatsed, sobivad ja mõjusad, andmaks põhjendatud kindlustunde, et riskid on juhitud ja eesmärgid saavutatakse.
Oluliselt parandamist vajav	Välja on toodud mitmed konkreetsed kontrollinõrkused. Hinnatud sisekontrollimeetmed ei taga põhjendatud kindlustunnet, et riskid on juhitud ja eesmärgid saavutatakse.
Nõuetele mittevastav	Hinnatud sisekontrollimeetmed ei ole adekvaatsed, sobivad ja mõjusad, et tagada põhjendatud kindlustunne, et riskid on juhitud ja eesmärgid saavutatakse.

Kontakt

Karen Einre

Siseaudiitor

T +372 6 268 700

E keinre@kpmg.com

Hanno Lindpere

Nõustamisteenuste juht

T +372 6 268 700

E hlindpere@kpmg.com

KPMG Baltics OÜ

Narva mnt 5

10117 Tallinn

Estonia

Tel +372 6 268 700

Fax +372 6 268 777

www.kpmg.com

© 2023 KPMG Baltics OÜ, Eesti osaühing ja Inglise eraõigusliku äriühinguga KPMG International Limited, mille vastutus on piiratud tagatisega, lepinguliselt seotud sõltumatute ettevõtjate KPMG globaalse võrgustiku liige. Kõik õigused kaitstud.

KPMG nimi ja logo on registreeritud kaubamärgid, mida kasutavad litsentsi alusel KPMG globaalse võrgustiku sõltumatutest ettevõtjatest liikmed.